

■ Дыягназ — не прысуд

Беларусь уваходзіць у топ-50 краін, спрыяльных для мацярынства. Даследчыкі ўлічаюць пры вызначэнні гэтага паказчыка пяць асноўных фактараў: рызыку мацярынскай смертнасці, валавы нацыянальны даход, узровень адукацыі жанчын, смертнасць дзяцей ва ўзросце да 5 гадоў, а таксама ўдзел жанчын у палітычным жыцці краіны.

Мацярынская смертнасць — а гэта выпадкі гібелі жанчын падчас цяжарнасці і родаў — з 2010 года заставалася на ўзроўні аднаго выпадку ў год, удакладняе **галоўны акушэр-гінеколаг Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь Святлана САРОКА**. Летась жа наогул не было зарэгістравана ніводнага падобнага выпадку. З 2000 года каэфіцыент дзіцячай смертнасці таксама стабільна зніжаўся і цяпер знаходзіцца на ўзроўні 3–4%. Разам з тым, агульны стан здароўя маладых беларускіх жанчын пакідае чакаць лепшага. У больш як 70% жанчын цяжарнасць працякае з ускладненнямі. А гэта ў далейшым яшчэ больш пагаршае здароўе маці і, вядома, адбіваецца на здароўі дзяцей.

У нашай краіне прадастаўляецца заканадаўчая магчымасць правядзення экстракарпаральнага апладнення.

15% шлюбных пар выстаўляецца сёння дыягназ бясплоднасці. На 100 тысяч насельніцтва рэгіструецца 148 выпадкаў жаночай і 24 выпадкі мужчынскай бясплоднасці. У шэрагу выпадкаў прымяненне розных спосабаў лячэння жаночай і мужчынскай бясплоднасці прыносіць свой плён, а таму падобны дыягназ — не прысуд. Закон «Аб дапаможных рэпрадуктыўных тэхналогіях» прада-

820 ДЗЯЦЕЙ ПАСЛЯ ЭКА нарадзіліся ў краіне летась



стаўляе заканадаўчую магчымасць правядзення экстракарпаральнага апладнення ў нашай краіне. За тры гады толькі дзяржаўныя арганізацыі аховы здароўя выканалі 2552 цыклы

ЭКА (плюс — 1568 інсэмінацый сперматазоідамі). Камерцыйныя медыцынскія установы выканалі за той жа час 5715 цыклаў ЭКА (плюс — 605 інсэмінацый).

Цяжарнасць наступіла амаль у 40% выпадкаў, што з'яўляецца досыць добрым вынікам. Цяжарныя назіраюцца далей у дзяржаўных жаночых кансультацыях і нараджаюць, адпаведна, у дзяржаўных радзільных дамах. Летась зарэгістравана 820 родаў пасля ЭКА, праведзенага як у дзяржаўных, так і камерцыйных медыцынскіх медыцынскіх выпадках — за мяжой). Фактычна ў кожным трэцім выпадку гэта былі шматплодныя роды.

✓ **Прыкладна 1% ад усіх родаў складаюць роды шматплодныя. Галоўным чынам, гэта двойні, у 2% выпадкаў — тройні.**

✓ **Сярэдні ўзрост маці пры нараджэнні першага дзіцяці — 25 гадоў.**

✓ **Доля дзяцей, народжаных у матулю, якія жывуць па-за шлюбам, знізілася з 24% у 2005 годзе да 16% у 2013-м.**

Святлана БАРЫСЕНКА

■ Псіхалогія для ўсіх

ПРЫВЫКАЕМ ДА РОЛЯЎ МАМА-ТАТА

Ці гатовы я да таго, каб мець дзіця? Ці стану я добрым бацькам? Ці буду я ведаць, што рабіць у розных сітуацыях? Такія пытанні хвалююць усіх, і не варта баяцца падзяліцца сваімі пачуццямі з навакольнымі. Не бойцеся высвятляць тое, што хвалюе. Дзяліцца сваімі думкамі трэба і са сваім партнёрам — каб падтрымліваць агульны аптымістычны погляд на жыццё.

— Калі кожны член сям'і прыслухаецца да такой пары, гэта гарантуе ўсім добрае самаадчуванне і магчымасць падрыхтавацца да папаўнення, — тлумачыць **урач-псіхатэрапеўт Мінскага гарадскога клінічнага псіхіятрычнага дыспансера Іна ЦЕЛЕШ**. — Плануйце сеансы ўльтрагукавога даследавання і наведванне гінеколага так, каб абое маглі прысутнічаць на прыёме, палюбуйцеся на яшчэ не народжанае дзіця! Загадзя падрыхтуйце пытанні, якія хочаце задаць урачу. Наведвайце разам заняткі па даровавай падрыхтоўцы. Няхай працэс родаў стане зразумелым для абаіх. Гэта пазбавіць лішніх страхў.

Добра падтрымліваць кантакты з тымі, хто таксама рыхтуецца стаць бацькамі або ў каго нядаўна нарадзілася дзіця. Гэта дапаможа вам навучыцца.

Кантактаваць і са сваімі бацькамі. Будучыя бабулі і дзядулі могуць таксама падтрымаць, развязаць беспадстаўныя страхі, дапамагчы з пакупкамі.

Калі вы працуеце, неабходна абмеркаваць тэрмін адсутнасці на працы і час вяртання. Ці можаце вы браць работу на дом? Ці плануеце пасля выхаду працаваць поўны працоўны дзень? Ёсць шмат пытанняў, над якімі варта паразважаць.

За час чакання дзіцяці неабходна звывацца з думкай, што цяпер вас будзе больш. Мужчыне трэба быць гатовым да таго, каб забяспечваць сям'ю неабходным, слухаць па начах плач дзіцяці, браць удзел у шэрагу дадатковых заняткаў. Жанчыне будзе нашмат складаней, паколькі ў першыя месяцы давадзецца цалкам прысвяціць сябе малому.

Трэба будзе дзіця карміць, пераадзяваць, мыць, гуляць з ім, а яшчэ займацца хатнімі клопатамі. Спатрэбіцца шмат сіл. Аднак галюнай узнагародай будзе любоў малаго, яго ўсмішка — шчасце, якое ні з чым не параўнаць.

Час цяжарнасці і для жанчыны, і для мужчыны можа быць нялёгкім. Мужчынам складана пераносіць капрызы жанчыны, перапа-



ды яе настрою, незразумелыя запатрабаванні, скаргі. Жанчыны ў гэты час пакутуюць ад таксікозу, баяцца родаў, далейшага жыцця. Абаім давадзецца з вялікай цяроўнасцю ставіцца адно да аднаго.

Мужчынам варта часцей саступаць жанчыне, а ёй трэба ўсяляк падтрымліваць спакой. Жанчыне неабходна клапаціцца не толькі пра сябе, але і пра будучае дзіця. Вельмі важна рацыянальна харчавацца, ужываць садавіну, часцей бываць на свежым паветры, больш хадзіць, пазбягаць стрэсаў і негатыўных эмоцый. Перад родамі можна ўдваіх хадзіць па крамах і выбіраць рэчы для малага. Гэта звычайна дорыць шмат станоўчых эмоцый.

Большасць мужчын любяць разглядаць дзіцячыя цацкі. Ім жа варта даверыць і выбар каляскі.

Пару будзе чакаць яшчэ адзін складаны перыяд — чаканне выпіскі з радзільні. Большасці жанчын хочацца, каб яе хутчэй забралі і каб дома ўжо ўсё было падрыхтавана да гэтага вяртання.

Мужчыне варта засцерагаць жанчыну ад лішніх хваляванняў. А для таго, каб падрыхтавацца дома да сустрэчы папаўнення, можна прыцягнуць і бабуль з дзядулямі.

Самае важнае — абаім трэба расставіць прыярытэты. Калі вы разам глядзіце ў будучыню, то вы хутка прывыкніце да новых роляў — мамы і таты.

Святлана БАРЫСЕНКА

■ Калі ёсць пытанне

КАМУ ПАЗВАНИЦЬ?

Дзеці, падлеткі і маладыя людзі ў Беларусі і ва ўсім свеце маюць магчымасць вырашыць свае праблемы дзякуючы дапамозе дзіцячых тэлефонных ліній. 17 мая па ініцыятыве Міжнароднай асацыяцыі дзіцячых ліній дапамогі, членам якой з гэтага года з'яўляецца і наша Агульнаацыянальная лінія для дзяцей (**8 801 100 16 11**), адзначаўся Міжнародны дзень дзіцячых ліній дапамогі.

Асацыяцыя налічвае 178 ліній у 143 краінах свету, сярод якіх і наша. Яна працуе з 2011 года па ініцыятыве Міністэрства аховы здароўя, Міжнароднай грамадскай арганізацыі «Разуменне», РНПЦ псіхічнага здароўя і Белтэлекама. Падтрымаў лінію і мабільны апэратар МТС. Тэлефон працуе 24 гадзіны штодзённа на ўсёй тэрыторыі краіны са стацыянарных тэлефонаў і для абанентаў МТС.

Штодня на дзіцячую лінію паступаюць званкі ад дзяцей і дарослых. У асноўным гэтыя звароты звязаны са стасункамі паміж дзецьмі і дарослымі, падлеткамі і іх бацькамі, са спробамі жорсткага пакарання, гвалту ў сям'і, адсутнасцю ўзаемаразумення, праблемамі са здароўем. Працуе і сайт дзіцячай лініі: **1611.by**.

Алена БЕРАСЦЯНКА.

НЕЎЛАДКАВАНЫЯ ВЫПРАЎЛЯЮЦА

З 2007 па 2013 год 59% дзяцей, якія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы і адабраныя ў бацькоў, вернуты назад у сувязі з нармалізацыяй сітуацыі ў сям'і. Аб гэтым БЕЛТА паведаміла намеснік начальніка ўпраўлення сацыяльнай выхаванчай і ідэалагічнай работы Мінадукацыі Алена ГАЛАЎНЁВА.

«У 2006 годзе быў прыняты Дэкрэт № 18 «Аб дадатковых мерах па дзяржаўнай абароне дзяцей у нядобрадзейных сем'ях». З яго прыняццем у краіне сфарміраваўся механізм міжведамаснай прафілактычнай работы з няўдалымі сем'ямі. Гэты механізм дае магчымасць даволі эфектыўна вырашаць праблемы нядобрадзейнасці і выяўлення сем'яў з сацыяльна небяспечнага становішча. Паказчыкам эфектыўнасці прафілактычнай работы з сем'ямі з'яўляецца колькасць дзяцей, вярнутых у родную сям'ю. З 2007 па 2013 год з 28536 адабраных дзяцей 16720 вернуты бацькам», — сказала Алена Галаўнёва.

Аб аздараўленні сітуацыі ў сем'ях сведчыць і тэндэнцыя вяртання бацькам бацькоўскіх правоў. З 2007 года па рашэнні суда бацькам было вернута 2919 дзяцей (гэта кантынгент 42 дзіцячых дамоў).

Штогод у Беларусі скарачаецца колькасць дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў. Летась — 2750 дзяцей, што на 11% менш, чым у 2012 годзе. Для тых дзяцей, якія ўсё ж такі пазбаўлены бацькоўскага клопату, у рэспубліцы актыўна развіваюцца сямейныя формы ўладкавання. З 23081 дзіцяці-сіраты і тых, што засталіся без апекі бацькоў, 18179 дзяцей жывуць у замяшчальных сем'ях. За тры гады ў Беларусі былі закрыты 12 інтэрнатаў.

■ Без адваката не разбярэшся

«У мяне двое сыноў. Малодшы з сям'ёй — нявесткай і ўнукам — жыве з намі, а старэйшы пабудаву кватэру ў крэдыт, жыве асобна. Я хачу пакінуць кватэру дзецям, але пры гэтым не справакаваць паміж імі звадкі і перадзелу маёмасці. Ці можна скласці завяшчанне і ўказаць у ім, каб пасля ўступлення ў спадчыну гэтая кватэра была прададзена на працягу пэўнага часу, а атрыманыя грошы падзяліць пароўну паміж сынамі? Хто наогул у гэтым выпадку можа прэтэндаваць на долі ад продажу кватэры, калі прапісаны ў ёй я, муж, малодшы сын з нявесткай і ўнучка, але ў прыватнага бралі ўдзел толькі мы з мужам і дзецьмі?»

Ірына Аляксандраўна, г. Мінск.

Вывучыўшы пытанне нашай чытачкі, **адвакат юрыдычнай кансультацыі № 3 Мінскай абласной калегіі адвакатаў Таццяна БАЧАРОВА** ўнесла ўдакладненні:

— Хачу звярнуць увагу ўсіх, хто сутыкаецца з аналагічнай сітуацыяй: незалежна ад таго, на каго зарэгістравана права ўласнасці на кватэру, у выпадку, калі ў прыватнасці прываў удзел ваш муж (жонка), то кватэра з'яўляецца сумесна набытай маёмасцю. Акрамя таго, дзеці таксама могуць вылучыць сваю долю ў праве ўласнасці на кватэру, прапарцыянальна налічанай ім пры прыватнага квоты. Вы, Ірына Аляксанд-

раўна, у завяшчанні можаце распарадзіцца толькі маёмасцю альбо доляй у агульнай маёмасці, якая належыць менавіта вам. Пры гэтым абавязаць спадчыннікаў у завяшчанні прадаць спадчынную маёмасць і падзяліць выручаныя грошы ў вас не атрымаецца: умовы такога кшталту завяшчанне змяшчаць не можа.

Рэгістрацыя ў названым жылым памяшканні вашай нявесткі і ўнучкі не звязана з правам уласнасці на кватэру, таму права на долю ў гэтай маёмасці яны не маюць і ніякіх прэтэнзій на грашовыя сродкі, атрыманыя ад продажу кватэры, заўважце не

могуць. Каб выключыць магчымыя спрэчкі і перадзел маёмасці паміж спадчыннікамі, мэтазгодна завяшчаць ім маёмасць у роўных долях. Пры гэтым варта ўлічваць, што завяшчальнік мае права адмяніць зробленае ім завяшчанне ў цэлым альбо змяніць яго шляхам адмены, змянення ці дапаўнення асобных распараджэнняў, які ў ім змяшчаюцца, зрабіць новае завяшчанне. Такім чынам, пры неабходнасці можна па сваім жаданні змяніць умовы атрымання спадчыны (у частцы саставу спадчыннай маёмасці, спадчыннікаў, іх доляў у спадчыне і г.д.).

СПАДЧЫНУ — ПАРОЎНУ